

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Työttömiä kannustettaisiin aloittamaan yritystoiminta muuttamalla työttömyysturvalakia siten, että yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta ei arvioitaisi neljän kuukauden aikana yritystoiminnan aloittamisesta lukien. Työnhakija saisi mainitulta ajalta työttömyysetuutta yritystoiminnan estämättä. Jos työnhakijalla olisi tuloa yritystoiminnasta, tulo otettaisiin huomioon maksettavan työttömyysetuuden määrässä. Muutos koskisi työttömänä aloitetun yritystoiminnan lisäksi myös työssä ollessa aloitettua yritystoimintaa.

Työttömien alueellista liikkuvuutta tuettaisiin maksamalla liikkuvuusavustusta myös osaaikatyöhön, jonka työaika on keskimäärin alle 18 tuntia viikossa. Lisäksi liikkuvuusavustusta voitaisiin muiden edellytysten täytyessä maksaa, jos työn aloittaminen edellyttää osallistumista rekrytointikoulutukseen. Liikkuvuusavustusta voitaisiin maksaa korotettuna muun muassa huoltovelvollisuuden ja pitkien työmatkojen perusteella.

Työttömyysturvalakiin tehtäisiin lisäksi ammatillisen koulutuksen reformista johtuvia muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Hallitus päätti kesällä 2016 teettää ns. yrittäjäyyspakettiin liittyen selvityksen itsensä työllistäjien työttömyysturvan muutostarpeista. Selvityksen tarkoituksena oli kartoittaa keinoja, joilla kannustetaan itsensä työllistämiseen pää- tai sivutoimisesti, otetaan nykyistä paremmin huomioon erilaiset työnteon muodot sekä mahdollistetaan joustavat siirtymät yrittäjästä palkansaajaksi – ja päinvastoin. Tavoitteena oli tehdä esimerkiksi sivutoimisen yritystoiminnan aloittaminen työttömänä nykyistä sujuvammaksi.

Selvityksen osana tuli tarkastella muun muassa itsensä työllistäjien mahdollisuutta työttömyysturvaan sekä yrittäjänä ja palkansaajana tehdyn työn yhtäaikaista vakuuttamista työttömyyden varalle. Selvityshenkilöiden toimeksianto koski ainoastaan työttömyysturvajärjestelmää. Selvitys valmistui joulukuussa 2016.

Selvityshenkilöt esittivät muun muassa yritystoiminnan työllistävyyden arvioinnin kehittämistä siten, että se olisi työnhakijan näkökulmasta ennakoitavampaa ja kannustavampaa. Selvityshenkilöiden esityksen mukaan työttömänä aloitettu yritystoiminta katsottaisiin neljän kuukauden ajan sivutoimiseksi ja työnhakija säilyttäisi tämän ajan oikeutena työttömyysetuuteen. Työnhakijalla säilyisi kuitenkin velvollisuus ottaa vastaan kokoaikatyötä sekä osallistua julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin. Jos työnhakijalla olisi tuloa yritystoiminnasta, se otettaisiin huomioon maksettavan työttömyysetuuden määrässä. Neljän kuukauden määräajan päätyttyä henkilön työskentelyn pää- ja sivutoimisuus arvioitaisiin siitä hetkestä eteenpäin kuten nykyisin.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain muuttamista selvityshenkilöiden edellä mainitun esityksen mukaisesti. Mahdollisuus saada työttömyysetuutta yritystoiminnan estämättä ulotettaisiin kuitenkin koskemaan työttömänä aloitetun yritystoiminnan lisäksi työssä ollessa aloitettua yritystoimintaa.

Hallitus päätti keväällä 2017 ns. puolivälitarkistuksensa yhteydessä tukea työttömien alueellista liikkuvuutta ja pendelöintiä. Osana tätä kokonaisuutta liikkuvuusavustuksen soveltamisalaa laajennettaisiin osa-aikatyöhön, jonka työaika on alle 18 tuntia viikossa, ja rekrytointikoulutukseen. Lisäksi hallitus päätti esittää liikkuvuusavustuksen määrän porrastamista matkan ja henkilön perhetilanteen mukaan. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan tarvittavien muutosten tekemistä työttömyysturvalakiin.

Hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 39/2017 vp). Esityksessä ehdotetaan, että toisen asteen ammatillista peruskoulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta koskeva lainsäädäntö uudistettaisiin kokonaisuudessaan vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita. Uudistuksella toteutettaisiin toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi, joka on yksi pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman osaaminen ja koulutus -painopisteen kuudesta kärkihankkeesta.

Ammatillisen koulutuksen reformiin liittyy tarpeita muuttaa opintotukilainsäädäntöä ja työttömyysturvalakia. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan tältä osin työttömyysturvalain muuttamista.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Työttömyysturvajärjestelmän näkökulmasta työtä tehdään joko yrittäjänä tai palkansaajana, ja jos kyse ei ole kummastakaan näistä, toimintaa arvioidaan ns. omassa työssä työllistymisenä. Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan. Työnhakijan yritystoimintaa tai työllistymistä omassa työssä pidetään päätoimisena, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle. Ellei muuhun arvioon ole aihetta, työllistyminen yritystoiminnassa tai omassa työssä katsotaan sivutoimiseksi ainakin silloin, kun henkilö on ollut vähintään kuusi kuukautta kyseiseen yritystoimintaan tai omaan työhön liittymättömässä kokoaikatyössä.

Päätoimisesti yritystoiminnassa työllistyneellä henkilöllä on oikeus työttömyysetuuteen, kun toiminta on todisteellisesti lopetettu tai henkilön työskentely yrityksessä on päättynyt. Sivutoiminen yritystoiminta ei estä työttömyysetuuden saamista, mutta yritystoiminnan tulot otetaan huomioon työttömyysetuuden määrässä.

Päätoimisesti omassa työssään työllistyneen henkilön katsotaan edelleen työllistyvän siinä siihen ajankohtaan asti, jona työnhakijan luotettavana pidettävän ilmoituksen perusteella tai muuten on ilmeistä, ettei toimintaa enää jatketa.

Työnhakijan yritystoiminnasta annettiin vuonna 2016 noin 17 900 työvoimapolitiittista lausuntoa. Noin 8 000 henkilöstä annettu lausunto koski päätoimista työllistymistä yrittäjänä tai omassa työssä. Kaikkiaan lausunnot koskivat noin 13 800 eri henkilöä. Lausunnoista noin 6 800 koski ansiopäivärahaa, noin 3 400 peruspäivärahaa ja noin 7 700 työmarkkinatukea.

Liikkuvuusavustus

Työttömyysetuutta myönnetään liikkuvuusavustuksena työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn. Säännöllisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön päivittäisen työmatkan kesto työsuhteen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

Liikkuvuusavustus on peruspäivärahan suuruinen ilman peruspäivärahan korotusosaa. Vuonna 2017 peruspäiväraha on suuruudeltaan 32,40 euroa päivässä. Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Avustuksen kesto on joko 30, 45 tai 60 päivää työn alkamisesta lukien riippuen vastaanotetun työn kestosta. Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa.

Liikkuvuusavustuksen myöntää ja maksaa työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos. Myöntämiseen ei liity tarve- tai muuta vastaavaa harkintaa.

Liikkuvuusavustusta koskevat säännökset tulivat voimaan vuoden 2017 alusta lukien. Työttömyyskassat tekivät tammi – maaliskuussa 2017 noin 280 päätöstä liikkuvuusavustuksen myöntämisestä. Arviolta noin 20 päätöstä koski liikkuvuusavustuksen myöntämistä osa-aikatyön perusteella. Hylkääviä liikkuvuusavustusta koskevia päätöksiä tehtiin vastaavana aikana noin 20.

Kansaneläkelaitos myönsi liikkuvuusavustusta tammi – maaliskuussa 2017 noin 140 henkilölle. Heistä noin 10 sai liikkuvuusavustusta osa-aikatyön perusteella. Hylkääviä liikkuvuusavustusta koskevia päätöksiä Kansaneläkelaitos teki tammi – maaliskuussa 2017 noin 110.

Liikkuvuusavustus rahoitetaan valtion varoista.

Opiskelun vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Työttömyysturvajärjestelmän tarkoituksena on turvata työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä. Ensisijaisesti päätoimisen opiskelun aikaista toimeentuloa varten on opintotukijärjestelmä. Jotta henkilöllä olisi oikeus joko työttömyysetuuteen tai opintotukeen, opintojen päätoimisuus määritellään työttömyysturvalaissa ja opintotukilainsäädännössä mahdollisimman yhdenmukaisesti.

Työttömyysturvalain mukaan päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Päätoimisina pidetään opintoja, joiden tavoitteena on ammattikorkeakoulututkinnon, ylempään ammattikorkeakoulututkinnon taikka yliopistossa suoritettavan alemman tai ylempään korkeakoulututkinnon suorittaminen. Lisäksi päätoimisina pidetään lukio-opintoja, joiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia sekä sisäoppilaitoksessa järjestettyjä lukio-opintoja. Aikuislukio-opintoja pidetään yleensä sivutoimisina.

Jos kyse ei ole edellä mainituista opinnoista, opintoja pidetään päätoimisina, jos opintojen opintosuunnitelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä, kolme opintoviikkoa tai 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohti. Muun muassa ammatillisten opintojen päätoimisuus ratkaistaan opintojen laajuuden perusteella.

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä ja tutkinto suoritetaan peruskoulupohjalta noin kolmessa vuodessa. Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus puolestaan on laajuudeltaan 60 osaamispistettä. Valmentava koulutus suoritetaan yhden lukuvuoden aikana. Jos opiskelija ei voi lukea hyväksi aiempia opintoja, sekä ammatillisen perustutkinnon suorittamista että ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta pidetään työttömyysturvajärjestelmässä päätoimisena opiskeluna opintojen laajuuden perusteella.

Jos kyse ei ole edellä mainituista korkeakoulu- tai lukio-opinnoista eikä opintojen laajuutta ole määritelty opintopisteinä, opintoviikkoina tai osaamispisteinä, opintoja pidetään päätoimisina, jos niiden opetusohjelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

Työnhakijaa ei pidetä päätoimisena opiskelijana, jos opiskeluaikaisen vakiintuneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella voidaan katsoa, ettei opiskelu ole esteenä koko-aikaisen työn vastaanottamiselle.

Työ- ja elinkeinotoimistot antoivat vuonna 2016 tammi – joulukuussa 16 200 työvoimapolitiittista lausuntoa, joiden mukaan työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen päätoimisten opintojen takia. Lausunnot koskivat noin 14 500 eri henkilöä. Tilastoista ei ole eriteltävissä, kuinka monelle työnhakijalle maksettiin työttömyysetuutta opintojen estämättä. Myöskään sitä ei ole mahdollista selvittää tilastotietojen perusteella, kuinka moni työnhakija menetti oikeutensa työttömyysetuuteen sen vuoksi, että ammatillisia opintoja pidettiin päätoimisena opiskeluna.

2.2 Nykytilan arviointi

Yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Työ- ja elinkeinoministeriön asettamat itsensä työllistäjien työttömyysturva-oikeutta selvittäneet selvityshenkilöt kuuluivat laajahkoa joukkoa etujärjestöjä ja viranomaisia. Selvityshenkilöiden selvityksen mukaan erityisenä ongelmana pidettiin sitä, että työnhakija ei tiedä, miten yrittäjänä tehty työ vaikuttaa oikeuteen saada työttömyysetuutta. Selvityksen mukaan oikean tiedon puute johtuu osittain siitä, että asiaan liittyy paljon uskomuksia ja väärää tietoa. Pää- ja sivutoimisen yritystoiminnan työvoimapolitiittisten edellytysten kokonaisharkintaan perustuva arviointi ja tapauskohtainen tulkinta tekevät kuultavien tahojen mukaan järjestelmästä sekavan ja hankaloittavat työttömyysturva-oikeuden ennakointia.

Vähäisen yritystoiminnan osalta työttömyysturvajärjestelmään ei selvityshenkilöiden mukaan liity merkittäviä kannustinongelmia, jos toiminta aloitetaan kokoaikatyön tai opiskelun aikana. Samanaikainen työssäolo tai päätoiminen opiskelu ja toiminta yrittäjänä riittävät osoittamaan yritystoiminnan sivutoimiseksi ja mahdollistaa sovitellun työttömyysetuuden maksamisen työsuhteen tai opiskelun päättyessä. Tilanteeseen, jossa henkilö aloittaa yritystoiminnan työttömänä, samaa mahdollisuutta ei sisälly.

Työttömänä aloitettua yritystoimintaa saatetaan työ- ja elinkeinotoimistojen soveltamiskäytännössä pitää päätoimisena työllistymisenä yrittäjänä jopa silloin, kun yhtään toimeksiantoa ei ole vielä suoritettu, jos henkilö ilmoittaa suunnittelevansa laajaa yritystoimintaa. Tämä perustuu siihen, että työmäärän vähäisyyttä saatetaan pitää yrittäjäriskin piiriin kuuluvana seikkana, eikä esimerkiksi tulojen vähäisyyttä ole tällaisessa tilanteessa tarkoitus korvata työttömyysetuudella. Kannustin yritystoiminnan aloittamiseen voi kuitenkin olla vähäinen, jos yritystoiminnan aloittaminen johtaa toimeentulon merkittävään heikkenemiseen.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää yritystoiminnan aloittavalle starttirahaa, joka on tarkoitettu turvaamaan yrittäjäksi ryhtyvän toimeentuloa. Starttiraha on harkinnanvarainen tuki, joka vastaa suuruudeltaan peruspäivärahaa. Lisäksi yritystoiminnan aloittaminen johtaa yleensä työttömyysetuuden maksamisen keskeyttämiseen siksi ajaksi, joka työ- ja elinkeinotoimistolta kuluu työnhakijan työttömyysturva-asian ratkaisemiseen. Tämä voi selvityshenkilöiden mukaan aiheuttaa muun muassa tarpeen hakea toimeentulotukea.

Selvityshenkilöiden näkemyksen mukaan lainsäädäntöön tai työ- ja elinkeinotoimistoille annettaviin soveltamisohjeisiin on vaikeaa luoda sellaisia kriteereitä, joiden perusteella työttömänä aloitettavan yritystoiminnan aiheuttama työmäärä olisi objektiivisesti todettavissa. Yritystoiminnan sivutoimisuuden osoittaminen on selvityshenkilöiden mukaan lähes mahdotonta työllistävyyteen liittyvän vertailupohjan puuttuessa. Esimerkiksi yritystoiminnasta saatava tulo ei ole osoitus toiminnan vaatimasta työmäärästä. Yrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen voimassaolo tai vakuutusta tehtäessä määritellyn vuosityötulon käyttäminen rajanvedossa on myös vaikeaa, sillä vakuuttamisvelvollisuus ja vakuutuksen tason suhde työmäärään vaihtelevat merkittävästi toimialoittain.

Vähäininkin yritystoiminta voi selvityshenkilöiden mukaan tarjota työttömälle mahdollisuuden palata työelämään. Selvityshenkilöt katsoivat, että yritystoimintaa aloitettaessa tehtävää pää- ja sivutoimisuuden arviointiin liittyvää työvoimapolitiittista harkintaa tulisi vähentää. Arviointi tulisi selvityshenkilöiden mukaan tehdä todennettavissa olevien edellytysten pohjalta, jotta itsensä työllistäminen yrittäjänä olisi työttömyysaikana mahdollisimman yksinkertaista ja kannustavaa. Selvityshenkilöiden näkemyksen mukaan tavoitteena tulisi olla työttömyysturvajärjestelmä, joka on selkeä, yksinkertainen, ennustettava ja oikeudenmukainen, ja joka myös koetaan sellaiseksi.

Edellä mainittuja epäkohtia voitaisiin selvityshenkilöiden esityksen mukaan pyrkiä ratkaisemaan siten, että työttömänä aloitettu yritystoiminta katsottaisiin neljän kuukauden ajan sivutoimiseksi ja työnhakija säilyttäisi tämän ajan oikeutena työttömyysetuuteen. Työttömyysturvajärjestelmän taloudellisen kestävyuden, tasapuolisen kilpailun varmistamisen ja yritystoiminnan terveen perustan luomisen vuoksi aloittavan yrittäjän toimeentuloa olisi selvityshenkilöiden esityksen mukaan perusteltua tukea kuitenkin enintään yritystoiminnan vakiintumiseen kuluvan ajan siihen saakka, kun voidaan olettaa yritystoiminnan varmistavan yrittäjälle riittävän toimeentulon.

Selvityshenkilöt katsoivat myös, että työttömyysturvajärjestelmän peruslähtökohdista ei olisi syytä luopua. Työttömyysturvajärjestelmän tarkoituksena on varmistaa henkilön toimeentulo silloin, kun sille on tarvetta kokoaikatyön puuttumisen vuoksi. Toisaalta järjestelmän tarkoituksena ei ole tukea kannattamatonta yritystoimintaa ja tällä tavoin vääristää markkinoita.

Liikkuvuusavustus

Liikkuvuusavustusta koskevat työttömyysturvalain säännökset tulivat voimaan vuoden 2017 alusta lukien. Lyhyehkön voimassaoloajan takia säännösten vaikutuksista ei ole tutkimustietoa. Liikkuvuusavustuksen käyttö on kuitenkin alkuvuonna 2017 jäänyt melko vähäiseksi.

Työnhakijoiden alueellista liikkuvuutta voidaan lisätä tiedottamalla liikkuvuuden tukemiseksi maksettavista etuuksista nykyistä tehokkaammin. Hallitus päätti tiedottamisen tehostamisesta ns. puolivälitarkastelussaan keväällä 2017. Tiedottamisen lisäksi liikkuvuusavustuksen tavoitteena olevaa työttömien alueellista liikkuvuutta voitaisiin lisätä laajentamalla avustuksen käyttöalaa osa-aikatyöhön.

Myös eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on ottanut kantaa osa-aikatyöhön myönnettävään liikkuvuusavustukseen. Valiokunta kiinnitti hallituksen esityksen HE 209/2016 vp johdosta antamassaan mietinnössä (TyVM; 13/2016 vp) huomiota siihen, että liikkuvuusavustuksen edellytyksenä oleva 18 tunnin työaika ei sovellu kaikkiin ammatteihin. Valiokunta mainitsi esimerkiksi opetusalan työn. Valiokunta piti tärkeänä, että liikkuvuusavustusta koskevaa säännöstä selkeytettäisiin jatkossa niin, että liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää myös muulla perusteella kuin tehtyjen työtuntien mukaan.

Alkuvuonna 2017 on tullut esiin tilanteita, joissa työnhakija on muuttanut toiselle paikkakunnalle osallistuakseen työsuhteen syntymisen edellytyksenä olevaan työnantajan järjestämään koulutukseen. Näissä tilanteissa liikkuvuusavustuksen edellytykset eivät täyty, jos muutto tehdään paljon ennen työsuhteen alkamista. Liikkuvuusavustusta tulisi voida alueellisen liikkuvuuden tukemiseksi ja työvoiman saatavuuden turvaamiseksi myöntää myös näissä tilanteissa.

Liikkuvuusavustus on nykyisin aina samansuuruinen riippumatta siitä, käyttääkö työnhakija liikkuvuusavustusta pitkästä työmatkasta vai toiselle paikkakunnalle muuttamisesta johtuvien kustannusten korvaamiseen. Muuttamisesta toiselle paikkakunnalle ja erityisen pitkistä työmatkoista johtuvia kustannuksia voisi olla liikkuvuuden tukemiseksi ja kannustavuuden lisäämiseksi perusteltua korvata nykyistä enemmän esimerkiksi porrastamalla liikkuvuusavustuksen määrää.

Erityisesti perheellisten työnhakijoiden kohdalla liikkuvuusavustuksen määrä voi olla riittämätön, jotta etuus kannustaisi hakemaan kauempaa nykyisestä asuinpaikasta sijaitsevaa työtä. Kannustavuutta voitaisiin lisätä ottamalla myös huoltovelvollisuus huomioon liikkuvuusavustuksen määrässä.

Opiskelun vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Ammatillista koulutusta uudistetaan ammatillisesta koulutuksesta annettavan lain perusteella siten, että nykyisestä aikuiskoulutuksesta annetun lainsäädännön mukaisesta näyttötutkintojärjestelmästä sekä ammatilliseen peruskoulutukseen perustuvasta perustutkinnon suorittamisesta luovutaan. Ammatillisen koulutuksen päätoimisuuden arvioinnissa olisi perusteltua ottaa huomioon ammatillisen koulutuksen yhtenäistyminen ja opintopolkujen muuttuminen nykyistä yksilöllisemmiksi. Jotta henkilöllä olisi oikeus myös jatkossa joko työttömyysetuuteen tai opintotukeen, opintojen päätoimisuus tulisi määritellä työttömyysturvalaissa ja opintotukilainsäädännössä yhdenmukaisesti.

Jos opiskelija ei voi lukea hyväkseen aiempia opintoja, sekä ammatillisen perustutkinnon suorittamista että ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta pidetään työttömyysturvajärjestelmässä päätoimisena opiskeluna opintojen laajuuden perusteella. Opintojen laajuuden selvittämisestä aiheutuu kuitenkin vaivaa työnhakijalle ja hallinnollista työtä työ- ja elinkeinotoimistolle. Sekä työnhakijan että työ- ja elinkeinotoimiston näkökulmasta voisi olla perusteltua, että mainittuja opintoja pidettäisiin päätoimisina ilman, että opintojen laajuutta joudutaan selvittämään.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Työnhakijoita kannustettaisiin aloittamaan yritystoiminta muuttamalla työttömyysturvalakia siten, että yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta ei arvioitaisi neljän kuukauden aikana yritystoiminnan aloittamisesta. Työnhakija saisi mainitulta ajalta työttömyysetuutta. Jos työnhakijalla olisi tuloa yritystoiminnasta kyseessä olevan neljän kuukauden aikana, työnhakijalle maksettaisiin soviteltua työttömyysetuutta. Muutos ei vaikuttaisi työttömyyspäivärahan enimmäismaksuajan kulumiseen.

Ehdotettu muutos koskisi työttömänä aloitetun yritystoiminnan lisäksi myös työssä ollessa aloitettua yritystoimintaa. Tämä kannustaisi esimerkiksi tuotannollisella tai taloudellisella perusteella irtisanottuja aloittamaan yritystoimintaa jo irtisanomisaikana. Yritystoiminta ei olisi pätevä syy erota työstä työttömyysetuutta menettämättä.

Neljän kuukauden kuluttua yritystoiminnan aloittamisesta yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuus arvioitaisiin kuten nykyisin. Jos yritystoiminnan arvioitaisiin olevan päätoimista, henkilön oikeus työttömyysetuuteen päättyisi. Jos yritystoiminta olisi sivutoimista, hän voisi edelleen saada työttömyysetuutta. Ratkaisu koskisi vain neljän kuukauden jälkeistä aikaa, eikä sillä olisi takautuvaa vaikutusta. Arvioinnissa hyödynnettäisiin tietoa yritystoiminnan tosiasiallisesta työmäärästä neljän kuukauden ajalta.

Yritystoiminnan ajalta työttömyysetuutta saavan olisi haettava kokoaikatyötä eikä yritystoiminta olisi pätevä syy kieltäytyä esimerkiksi tarjotusta työstä tai työllistymistä edistävästä palveluista. Kieltäytymisen seurauksena ei kuitenkaan olisi selvityshenkilöiden ehdottamalla tavalla yritystoiminnan pitäminen päätoimisena vaan korvauksettoman määräajan eli ns. karenssin tai työssäolovelvoitteen asettaminen.

Neljän kuukauden jakso koskisi sekä työttömyyspäivärahaa että työmarkkinatukea saavia. Neljän kuukauden määräaika alkaisi alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta.

Esitys poikkeaa selvityshenkilöiden esityksestä merkittävimmin siten, että muutos koskisi työttömänä aloitetun yritystoiminnan lisäksi työssä ollessa aloitettua yritystoimintaa. Valittu vaihtoehto mahdollistaisi yritystoiminnan aloittamisen työttömyysturva-oikeutta menettämättä jo työssä ollessa esimerkiksi silloin, kun työ on päättymässä taloudellisista tai tuotannollisista syistä taikka työsopimuksen määräaikaisuuden takia, mutta työssäolon ja yritystoiminnan yhtäaikaisuus ei kestoakaan riitä yritystoiminnan sivutoimisuuden osoittamiseen työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitettulla tavalla.

Työssä ollessa aloitetun yritystoiminnan sivutoimisuuden osoittamiseen ei selvityshenkilöiden tekemän selvityksen mukaan juurikaan liity ongelmia. Muutoksen tekeminen siten, että se koskisi vain työttömänä ollessa aloitettua yritystoimintaa, voisi johtaa esimerkiksi irtisanottujen osalta siihen, että yritystoiminnan aloittamista viivytettäisiin tarpeettomasti ja toiminta aloitettaisiin vasta työttömyyden alkamisen jälkeen. Tämä ei olisi tarkoituksenmukaista.

Edellä mainittujen vaihtoehtojen taloudellisista vaikutuksista on kerrottu tämän hallituksen esityksen vaikutusarvioita koskevassa luvussa.

Selvityshenkilöt esittivät muutoksen tekemistä määräaikaisena kokeiluna. Usein toistuvat työttömyysturvalain muutokset, mukaan luettuna kokeilun mahdollinen päätyminen tai jatkaminen, ovat kuitenkin omiaan aiheuttamaan epävarmuutta ja sekaannuksia. Tästä syystä tässä esityksessä ehdotetaan muutoksen toteuttamista toistaiseksi voimassa olevana.

Esitetyn muutoksen tavoitteiden arvioidaan toteutuvan erityisesti tilanteissa, joissa yritystoiminnan aloittava työtön tai työttömäksi jäämisen uhan alla oleva henkilö uskaltaa aloittaa yritystoiminnan ilman välitöntä pelkoa työttömyysetuuden menettämisestä.

Tässä hallituksen esityksessä ei esitetä muutoksia starttirahan saamisen edellytyksiin.

Liikkuvuusavustus

Liikkuvuusavustusta koskevien muutosten tavoitteena on tehostaa työnhakijoiden alueellista liikkuvuutta laajentamalla avustuksen soveltamisalaa ja korottamalla avustuksen määrää. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää työnhakijoiden nykyistä laajempaa tietoisuutta alueellisen liikkuvuuden tukemiseksi tarjolla olevista tuista. Hallitus on päättänyt tiedottamiseen liittyvistä toiminnoista ns. puolivälitarkastelussaan.

Työnhakijoita kannustettaisiin alueellisen liikkuvuuteen maksamalla liikkuvuusavustusta myös osa-aikatyöhön, jonka työaika on keskimäärin alle 18 tuntia viikossa. Lisäksi liikkuvuusavustusta voitaisiin muiden edellytysten täytyessä maksaa, jos työn aloittaminen edellyttää osallistumista rekrytointikoulutukseen.

Perheellisten työnhakijoiden kynnystä vastaanottaa työtä kauempaa asuinpaikasta tai muuttaa työn takia toiselle paikkakunnalle madallettaisiin maksamalla liikkuvuusavustusta lapsikorotuksella korotettuna. Kaikkien työnhakijoiden osalta pitempiä työmatkoja ja muuttamista työhön toiselle paikkakunnalle tuettaisiin maksamalla liikkuvuusavustukseen nykyistä työllistymistä edistäviin palveluihin liittyvää ns. aktiivijajan korotusosaa.

Opiskelun vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Työttömyysturvalaissa säädettyä päätoimisten opintojen määritelmää muutettaisiin siten, että päätoimisina opintoina pidettäisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisia opintoja, joiden tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon, ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen suorittaminen. Näitä opintoja pidetään työttömyysturvajärjestelmässä päätoimisena opiskeluna nykyisinkin, jos henkilöllä ei ole hyväksi luettavia opintosuorituksia, jotka vähentävät opiskelun edellyttämää työmäärää.

Työttömyysturvalaissa säädetty päätoimisen opiskelijan määritelmä vastaisi opintotukilainsäädäntöön esitettyjä muutoksia. Opiskelijalla olisi oikeus joko ensisijaisesti opiskelun aikaisen toimeentulon turvaamiseen tarkoitettuun opintotukeen tai työttömyysetuuteen.

Lisäksi päätoimisina pidettäisiin oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestettyjä perusopetuslain mukaisia opintoja, joiden laajuus on vähintään 22 kurssia lukuvuodessa. Tältä osin muutos koskee (tarkistettava) maahanmuuttajia. Huolimatta mainittujen opintojen tulemisesta opintukioikeuden piiriin maahanmuuttajilla säilyisi mahdollisuus nykyisin edellytyksin opiskella perusopetuslaissa tarkoitettuja opintoja työttömyysetuudella tuettuna.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Mukana vain keskeiset taloudelliset vaikutukset, vaikutusarvioita täydennetään myöhemmin. Muun muassa työllisyysvaikutukset puuttuvat vielä.

Yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Päätoimisesta työllistymisestä yrittäjänä tai omassa työssä annettiin vuonna 2016 työvoimapolitiittinen lausunto noin 8 000 työnhakijasta. Noin 4 600 työnhakijasta annettu lausunto esti työttömyysetuuden maksamisen työnhaun alkamisesta lukien eli yritystoiminta tai omassa työssä työllistyminen oli oletettavasti alkanut ennen työttömyyttä. Noin 3 400 työnhakijasta annettu lausunto koski myöhempää työttömyysaikaa, eli yritystoiminta tai oma työ aloitettiin todennäköisesti työttömyysaikana. Edellä mainituista 8 000 työnhakijasta arviolta noin 200 henkilön tilanne oli sellainen, ettei sillä ole merkitystä arvioitaessa esitetyn muutoksen vaikutuksia yritystoiminnan alle kahden viikon keston takia. Jäljempänä tässä vaikutusarviossa omassa työssä työllistymistä käsitellään osana yritystoimintaa erottelematta näitä toisistaan.

Jos muutos koskisi esitetyllä tavalla sekä työttömänä että työssä ollessa aloitettua yritystoimintaa, julkiselle taloudelle aiheutuvat työttömyysturvamenot kasvaisivat arviolta noin 28–32 miljoonaa euroa vuodessa, kun nykyisin työttömyysetuuden maksamisen estävän lausunnon saaneet henkilöt saivat työttömyysetuutta neljän kuukauden ajan. Valtion osuus kustannuksista olisi arviolta noin 17 miljoonaa euroa, työttömyysvakuutusrahaston osuus arviolta noin 10–14 miljoonaa euroa ja työttömyyskassojen osuus arviolta noin miljoona euroa vuodessa. Arviossa ei ole otettu huomioon sitä, että osa yrittäjiksi siirtävistä voi olla yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita. Siltä osin kuin yrittäjiksi siirtyisi tällaisia henkilöitä, kuntien työmarkkinatukimenot kasvaisivat ja valtion menot pienenisivät.

Työttömyysturvamenot voivat kasvaa enemmänkin kuin edellä mainittu 28–32 miljoonaa euroa. Tämä johtuu siitä, että muutos voi houkutellessa aiempaa useampia työttömiä tai työttömyysuhan alaisia henkilöitä aloittamaan yritystoiminnan. Näiden henkilöiden määrää on kui-

tenkin mahdotonta arvioida. Myös näistä henkilöistä osa voi olla sellaisia, jotka olisivat aloittaneet yritystoiminnan ilman tukeakin, koska kaikki nykyisin yritystoiminnan aloittavat eivät välttämättä hae työttömyysetuutta, mutta voisivat jatkossa hakea, kun etuuden saamisen edellytykset kevenevät. Tällaisen vaikutuksen arvioiminen ennakkoon on hyvin vaikeaa.

Seuraavassa on arvioitu tarkemmin työttömänä ollessa aloitetun yritystoiminnan vaikutuksia. Käytännössä muutoksen ulottaminen esitetyllä tavalla myös työssä ollessa aloitettuun yritystoimintaan aikaistaa yritystoiminnan aloittamista ja kasvattaa muutoksen piiriin tulevien henkilöiden määrää verrattuna siihen, että muutos koskisi vain työttömänä ollessa aloitettua yritystoimintaa.

Jos työttömänä yritystoiminnan aloittaneille maksettaisiin työttömyysetuutta neljän kuukauden ajan ilman, että yritystoiminnan päätoimisuutta arvioidaan, työttömyysetuutta maksettaisiin noin 3 200 työnhakijalle, joilla nykyisin ei ole oikeutta etuuteen. Jos työttömyysetuutta maksettaisiin näille henkilöille neljän kuukauden ajan, työttömyysetuutta maksettaisiin vuosittain arviolta noin 10–11 miljoonaa euroa nykyistä enemmän. Arviossa on otettu huomioon se, että 500 henkilön kohdalla arvion perusteena olevien esteellisten lausuntojen jälkeen oli annettu esteetön lausunto alle neljän kuukauden kuluessa. Lisäksi on huomioitu päätoimiseksi yrittäjäksi katsottujen työnhakijoiden jakautuminen ansio- ja peruspäivärahan sekä työmarkkinatuen hakijoihin sekä vuonna 2016 sivutoimisen yritystoiminnan ajalta maksettujen soviteltujen etuuksien keskimääräiset euromäärät. Ansiopäivärahan osalta arviossa on käytetty myös kaikille työttömyyden perusteella etuutta saaneille maksettua keskimääräistä ansiopäivärahaa.

Vuosina 2015 ja 2016 noin 1 800 henkilöä vuodessa on siirtynyt ansiopäivärahalla starttirahan saajaksi. Koska starttiraha on määrältään pienempi kuin ansiopäiväraha, näiden henkilöiden olisi esitetyn muutoksen jälkeen taloudellisesti lähtökohtaisesti kannattavaa aloittaa yritystoiminta ja jatkaa työttömyysetuuden hakemista starttirahan hakemisen sijaan. Hakiessaan työttömyysetuutta työnhakijaa kuitenkin koskisivat työttömyysetuuden saamisen yleiset edellytykset, kuten velvollisuus hakea ja vastaanottaa tarjottua työtä työttömyysetuuden menettämisen uhalla.

Jos kaikki ansiopäivärahalla nykyisin starttirahalle siirtyvät jatkaisivat ansiopäivärahan hakemista yritystoiminnan aloittamisen jälkeen, ansiopäivärahaa maksettaisiin vuosittain arviolta 5–7 miljoonaa euroa nykyistä enemmän. Todellisuudessa määrä voisi jäädä alhaisemmaksi, koska osa ansiopäivärahan saajista hakisi todennäköisesti starttirahaa esitetystä muutoksesta huolimatta. Tämä johtuu siitä, että starttirahaan ei liity riskiä etuuden katkeamisesta tai etuuden määrän vaihtelusta. Starttirahaa saattaisivat edelleen hakea ne ansiopäivärahaa saavat työnhakijat, joiden ansiopäiväraha on pieni ja mahdollinen yritystulon sovittelu voisi johtaa siihen, että ansiopäiväraha jäisi starttirahaa alhaisemmaksi. Yritystoiminnan aloittaminen työttömyysetuudella voisi puolestaan olla houkutteleva vaihtoehto sen vuoksi, että siihen ei liittyisi vastaavanlaista hakemisprosessia kuin starttirahaan.

Starttirahaa myönnetään lähtökohtaisesti kerrallaan kuudeksi kuukaudeksi. Vaikka neljän kuukauden työttömyysetuudella harjoitetun yritystoiminnan jälkeen voi saada starttirahaa, edellyttää tämä, että toiminta on neljän kuukauden aikana ollut sivutoimista. Tämä voi jonkin verran vähentää halukkuutta valita yritystoiminnan aloittaminen työttömyysetuudella starttirahan sijasta. Kuuden kuukauden ajalta maksettava starttiraha on suuruudeltaan noin 4 180 euroa. Edellä mainitussa arviossa käytetty neljältä kuukaudelta maksettava ansiopäiväraha vaihtelee 5 580 eurosta 6 800 euroon. Keskimääräistä ansiopäivärahaa saava henkilö saisi työttömyysetuutta enemmän kuin mitä starttirahaa maksettaisiin.

Edellä on mainittu kaksi esitetyn muutoksen työttömyysturvamenoja lisäävää vaikutusta, jos muutos koskisi vain työttömänä aloitettua yritystoimintaa. Näiden vaikutusten arvioidaan yhdessä lisäävän työttömyysetuusmenoja enimmillään noin 15–18 miljoonalla eurolla vuodessa. Tästä valtion menot kasvaisivat arviolta noin 7 miljoonaa euroa, työttömyysvakuutusrahaston menot arviolta noin 7–10 miljoonaa euroa ja työttömyyskassojen menot arviolta noin miljoona euroa vuodessa. Arviossa ei ole otettu huomioon sitä, että osa yrittäjiksi siirtyvistä voi olla yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita. Siltä osin kuin yrittäjiksi siirtyisi tällaisia henkilöitä, kasvaisivat kuntien työmarkkinatukimenot ja valtion menot pienenisivät.

Edellä mainitun 15–18 miljoonan euron lisäksi työttömyysetuusmenot kasvaisivat siltä osin kuin lakimuutos houkuttelisi aiempaa enemmän työttömiä tai työttömyysuhan alaisia henkilöitä aloittamaan yritystoiminnan. Näiden henkilöiden määrää on kuitenkin mahdotonta arvioida.

Muutoksella tavoitellaan yritystoiminnan käynnistämisen kynnyksen madaltamista. Yritystoiminnan aloittamisen helpottaminen voi lyhentää työttömyysjaksoja ja aikaistaa yritystoimintaa. Toisaalta muutos voi johtaa myös siihen, että työttömyysetuutta maksettaisiin nykyistä kauemmin, jos henkilön halukkuus esimerkiksi työnhakuun vähenee.

Jos työnhakijalle maksettaisiin työttömyysetuutta neljän kuukauden ajalta tilanteessa, jossa hänellä muutoin ei olisi oikeutta etuuteen päätoimisen yritystoiminnan takia, uusien yrittäjien yritystulosta vuoden aikana keskimäärin maksamat verot kattaisivat arviolta esitetystä muutoksesta julkiselle aiheutuvat menot yhden työnhakijan osalta. Arvio perustuu keskimääräiseen maksettuaan soviteltuun työttömyysetuuteen yritystoiminnan ajalta ja keskimääräiseen soviteltuun yritystuloon sovittelujakson ajalta. Vuosituloarviossa yritystulo on oletettu tasaiseksi vuoden aikana ja etuustuloksi edellä mainittu neljän kuukauden soviteltu etuus, jonka jälkeen etuutta ei maksettaisi. Laskelma on suuntaa antava.

Lisäksi henkilö maksaa välillisiä veroja tulojensa kasvaessa ja talouden yleinen aktiviteetti kasvaa. Vaikutuksen suuruutta ja sitä, kuinka monta henkilöä tarvittaisiin kattamaan aiemmin kuvatut arviot lisääntyneistä kustannuksista, ei kuitenkaan pystytä luotettavasti arvioimaan. Hyödyt julkiselle taloudelle syntyisivät pitkällä aikavälillä. Ei ole mahdollista arvioida syntyykö uudistuksen kautta niin paljon aidosti uutta yritystoimintaa, että se jollain aikataululla kattaisi suorien etuusmenojen kasvun ja vuotovaikutuksen.

Edellä mainitut arviot perustuvat vuotta 2016 koskeviin tilastotietoihin. Keskeiset henkilömäärät ja käytetyt tiedot keskimääräisistä maksetuista etuuksista muuttuvat vuosittain tässä esityksessä ehdotetusta muutoksesta riippumatta. Tämän vuoksi arviot ovat suuntaa antavia. Lisäksi muutokseen liittyy tekijöitä, joiden vaikutusta ei voida määrällisesti arvioida.

Esitetty muutos vähentäisi työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviä, kun yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuuden arviointiin liittyvä harkinta jäisi enintään neljä kuukautta kestävästä yritystoiminnan osalta lähtökohtaisesti kokonaan pois. Lisäksi yli neljä kuukautta kestävästä yritystoiminnan osalta harkinnan tekeminen olisi nykyistä helpompaa. Mainitut vaikutukset ovat kuitenkin niin vähäisiä, ettei niillä arvioida olevan merkittävää kustannusvaikutusta.

Liikkuvuusavustus

Liikkuvuusavustus on ollut verrattain vähän haettu ja myönnetty etuus. Tammi – maaliskuussa 2017 työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos maksoivat liikkuvuusavustusta yhteensä noin 240 000 euroa.

Tammi – maaliskuun 2017 tietojen perusteella liikkuvuusavustusta koskevat muutokset johtaisivat siihen, että liikkuvuusavustusta maksettaisiin vuosittain arviolta noin sadalle henkilölle nykyistä enemmän. Tämä tarkoittaisi valtiolle aiheutuvien menojen kasvamista vuosittain arviolta enintään noin 140 000 eurolla.

Hallitus on päättänyt liikkuvuusavustusta koskevasta tehostetusta tiedottamisesta, mikä yhdessä tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten kanssa voi lisätä työnhakijoiden alueellista liikkuvuutta ja liikkuvuusavustuksen maksamista. Vaikutuksen luotettava euromääräinen arviointi on kuitenkin käytännössä mahdotonta.

Valtio rahoittaa työnhakijoille maksettavasta työttömyysetuudesta peruspäivärahaa vastaavan osan, toisin sanoen saman euromäärän, joka nykyisin maksetaan liikkuvuusavustuksena. Valtio rahoittaa myös lapsikorotukset ja ns. aktiiviajan korotuksen. Vaikka liikkuvuusavustuksen määrää korotettaisiin esitetyllä tavalla, valtion menot todennäköisesti vähentyisivät, jos alueellinen liikkuvuus lisääntyy ja johtaa työnhakijoiden työllistymiseen.

Opiskelun vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Opintojen päätoimisuutta koskeva muutos vähentäisi valtiolle, työttömyysvakuutusrahastolle ja työttömyyskassoille aiheutuvia työttömyysturvamenoja joidenkin sellaisten työnhakijoiden osalta, jotka opiskelevat ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisia ammatilliseen perustutkintoon johtavia opintoja tai jotka ovat ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa.

Muutos koskisi vain niitä edellä tarkoitettuja työnhakijoita, joiden opintoja pidetään nykyisin sivutoimisinana sen vuoksi, että opintojen vaatimasta työmäärästä on vähennetty esimerkiksi aiemmin suoritettuja opintoja hyväksi lukemisen perusteella. Tilastotietoja nämä edellytykset täyttävistä työnhakijana olevista ja työttömyysetuutta hakevista henkilöistä ei ole. Määrän arvioidaan kuitenkin olevan vähäinen.

Pääosa oppivelvollisuusiän ylittäneistä perusopetuslain mukaisia opintoja suorittavista henkilöistä on maahanmuuttajia (tarkistettava). Jos maahanmuuttaja täyttää kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädetyt edellytykset, jotka koskevat omaehtoisten opiskelun tukemista työttömyysetuudella, opiskelua tuettaneen jatkossa työttömyysetuudella nykyistä vastaavasti. Tältä osin muutoksesta ei arvioida aiheutuvan muutoksia työttömyysturvamenoihin.

Kesken/täydennetään.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja –aineisto

Hallituksen esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä.

Yrittäjien työttömyysetuutta koskeva muutos pohjautuu työ- ja elinkeinoministeriön asettamien selvityshenkilöiden selvitykseen työttömyysturvajärjestelmän muutostarpeista palkkatyön ja perinteisen yrittäjyyden välimaastossa (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisija 40/2016).

Yrittäjien työttömyysetuutta koskevan muutoksen jatkovalmisteluun ovat työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi osallistuneet sosiaali- ja terveysministeriö, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kunnallinen työmarkkinalaitos ja Suomen Yrittäjät ry.

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on ottanut kantaa liikkuvuusavustuksen kehittämiseen käsitellessään hallituksen esitystä HE 209/2016 vp (TyVM; 13/2016 vp).

Kesken/täydennetään.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot...

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

Työttömyysturvalaki

2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

5 a §. Alkava yritystoiminta. Pykälä olisi uusi. Työnhakijalla olisi oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä neljän kuukauden ajan, jos toiminta alkaisi työttömänä ollessa tai työsuhteen voimassa ollessa. Neljän kuukauden määräaika alkaisi yritystoiminnan aloittamisesta myös silloin, kun yritystoiminta on aloitettua työsuhteen aikana.

Vaikka päätoiminen opiskelu estää lähtökohtaisesti työttömyysetuuden saamisen, päätoiminen opiskelija on kuitenkin 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettu työtön. Tämän vuoksi 5 a §:ää voitaisiin soveltaa myös silloin, kun yritystoiminta on aloitettu opintojen aikana tai esimerkiksi osana opintoja.

Säännöstä sovellettaisiin vain silloin, kun yhdenjaksoinen työllistyminen kestää yli kaksi viikkoa. Jos työllistymisjakson kesto on enintään kaksi viikkoa, työnhakija säilyttäisi oikeutensa työttömyysetuuteen nykyisen 5 §:n 1 momentin perusteella.

Säännöstä sovellettaisiin sekä työttömyyspäivärahaa että työmarkkinatukea hakeviin työnhakijoihin. Koska säännös on tarkoitettu tukemaan pitkäkestoista työllistymistä yrittäjänä, säännöstä sovellettaisiin uudelleen vasta sen jälkeen, kun työnhakija on neljän kuukauden määräajan alkamisen jälkeen täyttänyt palkansaajan tai yrittäjän työttömyyspäivärahan edellytyksinä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta.

Neljän kuukauden määräaika alkaisi kulua yli kaksi viikkoa kestävästä työllistymisjakson alkamuksesta. Määräajan kulumista ei voisi keskeyttää. Määräajan kuluessa olisi kuitenkin mahdollista aloittaa useita toisistaan erillisiä työllistymisjaksoja.

Työttömyyspäivärahan 5 luvun 13 §:ssä ja työmarkkinatuen 7 luvun 10 §:ssä säädetty oma-vastuu-aika kuluisi ja estäisi työttömyysetuuden maksamisen 2 luvun 5 a §:ssä tarkoitettuna aikana.

Aika, jolta työnhakija saa työttömyysetuutta 2 luvun 5 a §:n perusteella, kerryttäisi muiden edellytysten täytyessä 2 a luvun 14 §:ssä tarkoitettua työssäolovelvoitetta sekä 2 luvussa säädettyä koulutusta vailla olevia nuoria koskevaa seuraamusta. Työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviin kuuluisi näissä tilanteissa arvioida, onko työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä päätoimista, vaikka pää- ja sivutoimisuutta ei muutoin yleensä arvioitaisi.

10 §. Opiskelu. Pykälän 2 momentin 2 ja 4 kohta olisivat uusia. Ne vastaisivat ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä opintotukilainsäädäntöön tehtäviä muutoksia. Opintotuki säilyisi päätoimisen opiskelun aikaisen toimeentulon ensisijaisena tukimuotona.

Pykälä 2 momentin 3, 5 ja 6 kohta vastaisivat asiasisällöltään nykyistä 2 – 4 kohtaa.

13 §. Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin 10 §:n muuttamisesta johtuvat teknisuonteiset muutokset.

2 a luku Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

12 b §. Tämän lain poikkeava soveltaminen työkokeiluun. Pykälässä viitataan ”tämän lain” 11 §:ään, 12 §:n 2 ja 3 momenttiin ja 12 a §:n 1 momenttiin. Työttömyysturvalain pykälät on kuitenkin numeroitu luvuittain juoksevalla numeroinnilla. Pykälästä poistettaisiin virheelliset sanat ”tämän lain”, jolloin viittaus tarkoittaa pykälässä mainittuja 2 a luvun säännöksiä.

8 luku Liikkuvuusavustus

1 §. Oikeus liikkuvuusavustukseen. Liikkuvuusavustusta voitaisiin 1 momentin mukaan myöntää myös sellaiseen osa-aikatyöhön, jonka työaika on alle 18 tuntia. Edellytyksenä olisi nykyistä vastaavasti, että työ tehdään työ- tai virkasuhteessa.

Säännöksen sanamuoto työsuhteessa tehtävästä työstä viittaisi siihen, että työtä tehdään tosiasiallisesti. Esimerkiksi ns. nollatyösopimusten tai vastaavien järjestelyjen osalta tosiasiallisesti tarjolla olevan työn tulisi täyttää muun muassa 3 §:ssä tarkoitetut työn kestoa koskevat edellytykset, pelkkä työsuhteen voimassaolo ei olisi riittävää liikkuvuusavustuksen edellytysten täyttämiseksi.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä 1 momentin viimeistä virkettä ja 3 momentti nykyistä 2 momenttia. Liikkuvuusavustuksen hakemisesta säädettäisiin uudessa 5 §:ssä.

2 §. Liikkuvuusavustuksen määrä. Liikkuvuusavustusta maksettaisiin lähtökohtaisesti nykyistä vastaavasti 32,40 euroa päivässä. Jos työnhakijalla on huollettavanaan alaikäisiä lapsia, liikkuvuusavustusta maksettaisiin lapsikorotuksella korotettuna. Lapsikorotusta maksetaan yhdestä lapsesta 5,23 euroa, kahdesta lapsesta yhteensä 7,68 euroa ja kolmesta tai sitä useammasta lapsesta yhteensä 9,90 euroa päivässä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pitkien työmatkojen tai toiselle paikkakunnalle muuttamisen vaikutuksesta kulukorvauksen määrään. Korotusosan suuruus olisi 4,74 euroa päivässä. Korotusta maksettaisiin, jos työpaikka sijaitsi tai työhön liittyvä koulutus järjestettäisiin toisessa maakunnassa. Näissäkin tilanteissa liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttäisi 1 §:ssä säädettyjen yleisten, muun muassa työmatkaan liittyvien edellytysten täyttymistä.

Liikkuvuusavustuksen määrä voisi muuttua 2 momentin 1 kohdan perusteella esimerkiksi sen vuoksi, että työhön liittyvä koulutus järjestettäisiin ja työpaikka sijaitsi eri paikkakunnalla.

Maakunnalla tarkoitettaisiin 2 momentin 1 kohdan mukaan valtioneuvoston maakuntajakolain (1159/1997) nojalla määrittämiä alueita. Maakuntajakolain mukaan maakunnaksi määrätään ale, johon kuuluvat kunnat muodostavat muun muassa toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.

Liikkuvuusavustusta maksettaisiin korotettuna myös silloin, kun työnhakija muuttaa työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia yli 200 kilometrin etäisyydelle aiemmasta asuinpaikastaan.

3 §. Liikkuvuusavustuksen kesto. Liikkuvuusavustusta maksettaisiin nykyistä vastaavasti 30, 45 tai 60 päivän ajalta työsuhteen alkamisesta lukien. Jos liikkuvuusavustusta maksettaisiin työhön liittyvän koulutuksen ajalta, määräajan kulumisen alkaisi koulutuksen alkamisesta.

Liikkuvuusavustuksen maksamista voitaisiin jatkaa 2 momentissa säädettävän estämättä, jos koulutus keskeytyy ennenaikaisesti, mutta työ alkaa viipymättä keskeytyksen jälkeen.

4 §. Liikkuvuusavustuksen rajoitukset. Työnhakija voi vastaanottaa useita osa-aikaisia työsuhteita, ja liikkuvuusavustuksen saamisen edellytykset voivat täytyä usean työsuhteen perusteella. Pykälän 1 momentin perusteella liikkuvuusavustusta maksettaisiin vain yhden työn tai siihen liittyvän koulutuksen perusteella.

Osa-aikatyössä työtä ei välttämättä tehdä viitenä päivänä viikossa. Jotta liikkuvuusavustus ei johtaisi vähäisen osa-aikatyön osalta työmatkoista aiheutuvien kulujen ylikompensatioon, liikkuvuusavustusta maksettaisiin osa-aikatyön ajalta vain tosiasiallisilta työpäiviltä. Päivittäisellä työajalla ei olisi merkitystä.

Pykälän 3 momentti vastaisi muuten nykyistä 2 §:n 2 momentin viimeistä virkettä, mutta säännöstä täydennettäisiin maininnalla työnteon ja palkanmaksun keskeytymisestä työnhakijasta johtuvan syyn takia. Työnhakijasta johtuva syy voisi olla esimerkiksi itse haettu palkaton työvapaa tai pitkäaikainen sairaus. Säännöstä sovellettaisiin riippumatta siitä, onko työnhakijasta johtuva syy työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittava vai ei.

5 §. Liikkuvuusavustuksen hakeminen. Pykälä olisi uusi, mutta vastaisi sisällöltään lähtökohdaisesti nykyistä 1 §:n 3 momenttia. Jos työnhakija hakee liikkuvuusavustusta työhön liittyvän koulutuksen alkamisen jälkeen mutta ennen työn alkamista, liikkuvuusavustus voitaisiin myöntää työn alkamisesta lukien, jos kaikki myöntämisen edellytykset ovat tuolloin vielä olemassa.

6 §. Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen. Pykälä olisi uusi, mutta vastaisi sisällöltään nykyistä 3 §:ää.

Voimaantulo. Muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Ehdotettua 2 luvun 5 a §:ää sovellettaisiin, jos yritystoiminta tai työllistyminen omassa työssä alkaisi lain voimaantulon jälkeen eli aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Jos yritystoimintaa tai omaa työtä on harjoitettu aiemmin, edellytyksenä olisi, että toiminta tai henkilön työskentely on päättynyt 2 luvun 6 – 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla ja toiminta alkaa uudelleen lain voimaantulon jälkeen. Tästä säädettäisiin siirtymäsäännöksen 2 momentissa.

Ehdotetussa 8 luvussa säädettyjä liikkuvuusavustusta koskevia säännöksiä sovellettaisiin, jos työ tai siihen liittyvä koulutus alkaa lain voimaantulon jälkeen. Jos koulutus alkaa ennen lain voimaantuloa ja työ lain voimaantulon jälkeen, ehdotettua 8 lukua voitaisiin muiden edellytysten täytyessä soveltaa työn alkamisesta lukien. Työn alkamisella tarkoitettaisiin siirtymäsäännöksessä työnteon tosiasiallista alkamista. Työnteon tosiasiallisena alkamisena pidettäisiin myös esimerkiksi työvuoroluetteloon merkittyä työaikajärjestelmästä johtuvaa vapaata.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kesken/täydennetään.

Esitys liittyy perustuslaissa turvatuista perusoikeuksista erityisesti perustoimeentulon turvaan ja julkisen vallan velvollisuuteen pyrkiä edistämään työllisyyttä.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Säännöksen 2 momentin mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Työ voi enenevässä määrin olla muuta kuin työ- tai virkasuhteessa tehtävää työtä. Yrittäjien työttömyysturva-oikeutta koskeva muutos turvaisi henkilön toimeentuloa yritystoiminnan alkuvaiheessa ja edistäisi työllisyyttä niissä tilanteissa, joissa työ- tai virkasuhteessa tehtävää työtä ei välttämättä ole tarjolla. Helpottamalla toimeentulon järjestämistä yritystoiminnan alkuvaiheessa esitetty muutos tukisi myös työnhakijoiden vapautta valita yritystoiminnan aloittaminen työsuhteessa tehtävän työn sijasta.

Liikkumisvapaudesta säädetään perustuslain 9 §:ssä. Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Liikkuvuusavustukseen liittyvillä muutokset tukisivat tämän vapauden toteutumista edistämällä työnhakijoiden työllistymistä alueellisen liikkuvuuden avulla. Liikkuvuusavustusta voisi nykyistä paremmin käyttää myös työpaikkakunnalle muuttamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Perustuslain 19 §:n 1 ja 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella. Opintotukea voidaan pitää työttömyysetuuteen nähden ensisijaisena päätoimisen opiskelun aikaisen toimeentulon turvaamiseen tarkoitettuna etuutena. Tästä syystä päätoimisen opiskelijan määritelmään ehdotettu muutos ei ole ristiriidassa perustuslain kanssa.

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiiset edellytykset

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiiset edellytykset

5 a §

Alkava yritystoiminta

Työnhakijan oikeuteen saada työttömyys-etuutta ei neljän kuukauden ajan toiminnan aloittamisesta lukien sovelleta, mitä 5 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään yli kaksi viikkoa kestävästä työllistymisestä yrittäjänä tai omassa työssä. Edellytyksenä on, että yritystoiminta tai omassa työssä työllistyminen on aloitettu työttömänä tai työsuhteen aikana.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu neljän kuukauden määräaika alkaa alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta.

10 §

10 §

Opiskelu

Opiskelu

Päätoimisina pidetään:

1) opintoja, joiden tavoitteena on ammattikorkeakoulututkinnon, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon taikka yliopistossa suoritettavan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaminen;

2) lukio-opintoja, joiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia; sisäoppilaitoksessa järjestetyt lukio-opinnot katsotaan kuitenkin aina päätoimiksi;

3) muita kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja

Päätoimisina pidetään:

2) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisia opintoja, joiden tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon, ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen suorittaminen;

3) lukio-opintoja, joiden oppimäärän mu-

opintoja, joiden opintosuunnitelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä, kolme opintoviikkoa tai 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohti; sekä

4) muita kuin 1–3 kohdassa tarkoitettuja opintoja, joiden opetusohjelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

kainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia; sisäoppilaitoksessa järjestetyt lukio-opinnot katsotaan kuitenkin aina päätoimiksi;

4) oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestetyt perusopetuslain mukaisia opintoja, joiden laajuus on vähintään 22 kurssia lukuvuodessa;

5) muita kuin 1–4 kohdassa tarkoitettuja ammatillisia valmiuksia antavia opintoja, joiden opintosuunnitelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä, kolme opintoviikkoa tai 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohti; sekä

6) muita kuin 1–5 kohdassa tarkoitettuja opintoja, joiden opetusohjelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

---

13 §

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen

Alle 25-vuotiaan nuoren, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (koulutusta vailla oleva nuori), on tullut hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet nuori täyttää. Opinnot voivat olla tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta tai ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja. Koulutukseen hakeutumismahdollisuutta ei voi täyttää hakeutumalla työvoimakoulutukseen. Syyslukukauden katsotaan alkavan 1 päivänä syyskuuta.

Koulutusta vailla olevalla nuorella ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen:

2) siitä lukien, kun hän ilman pätevää syytä jättää aloittamatta muulloin kuin syyslukukaudella alkavan peruskoulun tai lukion jälkeisen, tutkintoon johtavan ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen tai muulloin

---

13 §

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen

Alle 25-vuotiaan nuoren, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (koulutusta vailla oleva nuori), on tullut hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet nuori täyttää. Opinnot voivat olla tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta tai ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja. Koulutukseen hakeutumismahdollisuutta ei voi täyttää hakeutumalla työvoimakoulutukseen. Syyslukukauden katsotaan alkavan 1 päivänä syyskuuta.

Koulutusta vailla olevalla nuorella ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen:

2) siitä lukien, kun hän ilman pätevää syytä jättää aloittamatta muulloin kuin syyslukukaudella alkavan peruskoulun tai lukion jälkeisen, tutkintoon johtavan ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen tai muulloin

kuin syyslukukaudella alkavat 10 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetut lukio-opinnot;

3) keskeyttämisestä lukien, jos hän on ilman pätevää syytä keskeyttänyt peruskoulun tai lukion jälkeisen, tutkintoon johtavan ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen tai 10 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetut lukio-opinnot taikka vastaavat opinnot ulkomailla.

kuin syyslukukaudella alkavat 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetut lukio-opinnot;

3) keskeyttämisestä lukien, jos hän on ilman pätevää syytä keskeyttänyt peruskoulun tai lukion jälkeisen, tutkintoon johtavan ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen tai 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetut lukio-opinnot taikka vastaavat opinnot ulkomailla.

2 a luku

Työvoimapolitiitisesti moitittava menettely

12 b §

*Tämän lain poikkeava soveltaminen työko-
keiluun*

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettyyn julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työkokeiluun ei sovelleta, mitä *tämän lain* 11 §:ssä, 12 §:n 2 ja 3 momentissa ja 12 a §:n 1 momentissa säädetään.

Väliaikainen, voimassaolo päättyy
31.12.2018.

8 luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

1 §

Oikeus liikkuvuusavustukseen

Työttömyysetuutta myönnetään liikkuvuusavustuksena työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn, jossa säännöllinen työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön päivittäisen työmatkan kesto työsuhteen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

Työttömyysetuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työttömyysetuutta tai jolle

2 a luku

Työvoimapolitiitisesti moitittava menettely

12 b §

*Tämän lain poikkeava soveltaminen työko-
keiluun*

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettyyn julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työkokeiluun ei sovelleta, mitä 11 §:ssä, 12 §:n 2 ja 3 momentissa ja 12 a §:n 1 momentissa säädetään.

Väliaikainen, voimassaolo päättyy
31.12.2018.

8 luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

1 §

Oikeus liikkuvuusavustukseen

Työttömyysetuutta myönnetään liikkuvuusavustuksena työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn tai aloittaa vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävään työhön liittyvän koulutuksen.

Liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön päivittäisen työ-

ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:n 3 momentissa mainitusta syystä.

Liikkuvuusavustusta on haettava ennen työsuhteen alkamista.

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä ja kesto

Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruisen ilman peruspäivärahan korotusosaa.

Sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään, liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa:

1) 30 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävä työn;

2) 45 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävä työn; tai

3) 60 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään neljä kuukautta kestävä työn.

Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin enintään työsuhteen ajan. Liikkuvuusavustusta ei makseta ajalta, jona työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn vuoksi.

3 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Liikkuvuusavustusta maksetaan sen estämättä, mitä 1 luvun 8 a §:n 1 momentissa, 2 ja 2 a luvussa, 3 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädetään.

Liikkuvuusavustukseen ei sovelleta, mitä 4 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään sosiaalietuuden vähentämisestä työttömyysetuudesta ja mitä 10 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään työllistymisestä kokoaikatyöhön yli kahden viikon ajaksi.

matkan kesto työsuhteen tai koulutuksen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

Työttömyysetuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työttömyysetuutta tai jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:n 3 momentissa mainitusta syystä.

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä

Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruisen ilman peruspäivärahan korotusosaa. Liikkuvuusavustukseen sovelletaan, mitä 6 luvun 6 §:ssä säädetään lapsikorotuksesta.

Liikkuvuusavustus maksetaan 6 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla korotettuna, jos:

1) työpaikka sijaitsee tai henkilö osallistuu koulutukseen toisessa maakuntajakolaissa (1159/1997) tarkoitetussa maakunnassa; tai

2) henkilö muuttaa ja työpaikka tai koulutuksen järjestämispaikka sijaitsee yli 200 kilometrin etäisyydellä henkilön aiemmasta tosiasiallisesta asuinpaikasta.

3 §

Liikkuvuusavustuksen kesto

Sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään, liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa:

1) 30 päivän ajan työsuhteen tai koulutuksen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävä työn tai aloittaa tähän työhön liittyvän koulutuksen;

2) 45 päivän ajan työsuhteen tai koulutuksen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävä työn tai aloittaa tähän työhön liittyvän koulu-

tuksen; tai

3) 60 päivän ajan työsuhteen tai koulutuksen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään neljä kuukautta kestävästä työstä tai tähän työhön liittyvästä koulutuksesta.

Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään työsuhteen päättymiseen tai työhön liittyvän koulutuksen keskeyttämiseen asti.

4 §

Liikkuvuusavustuksen rajoitukset

Liikkuvuusavustusta maksetaan samanaikaisesti vain yhden työsuhteen ja siihen liittyvän koulutuksen perusteella.

Liikkuvuusavustusta maksetaan osa-aikatyön ajalta vain niiltä päiviltä, joihin työnhakija on tosiasiallisesti tehnyt työtä.

Liikkuvuusavustusta ei makseta niiltä päiviltä, joihin työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn taikka henkilöstä itsestään johtuvan syyn takia.

5 §

Liikkuvuusavustuksen hakeminen

Liikkuvuusavustusta on haettava ennen työsuhteen tai koulutuksen alkamista.

6 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Liikkuvuusavustusta maksetaan sen estämättä, mitä 1 luvun 8 a §:n 1 momentissa, 2 ja 2 a luvussa, 3 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädetään.

Liikkuvuusavustukseen ei sovelleta, mitä 4 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään sosiaalietuuden vähentämisestä työttömyysetuudesta ja mitä 10 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään työllistymisestä koko-aikatyöhön yli kahden viikon ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

20 .

Lain 2 luvun 5 a §:ää sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen alkavaan yritystoimintaan ja työllistymiseen omassa työssä.

Työnhakijan opintoihin, jotka ovat alkaneet ennen tämän lain voimaantuloa, ja henkilön 2 luvun 13 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan 2 luvun 10 §:n 2 momenttia ja 13 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

Lain 8 lukua sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen alkavaan työhön ja siihen liittyvään koulutukseen.